

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM

İSLAMCILIĞIN TANIMI	
İSLAMCILIĞIN DOĞUŞU: RUSYA MÜSLÜMANLARI.....	
Çarlık Rusyası'nda Müslüman Burjuvazinin Gelişimi.....	22
Tatarlarda İslamcılığın Doğuşu	27
Pantürkizm ve Panislamizmin İdeoloğu Gaspirinski.....	29
Musa Carullah Bigiyev	34
Carullah'ın İslamcı Görüşleri.....	36
M.Carullah Bigiyev'in Sovyet Devrimi Hakkında Görüşleri.....	43
Marx'ı Marx Yapan Nedir?.....	46
M. Carullah'ın Marx'ın Kapital'ine Eleştirileri.....	49
Sermaye'nin İşleyişinin Genel Eğilimi ve Bunun Bazı Sonuçları.....	52
Mülkiyet Konusunda Carullah'ın Çarpıtmaları.....	55
Kapitalizm İnsanları Mülk Sahibi mi Yapar, Mülkiyet Kapitalizmde Gerçekten Kutsal mıdır, Dokunulmaz mıdır?.....	59
Sosyalizm Mülkiyet Hakkını Yok Etmez.....	62
Tatar Burjuvazisinin Panislamizm ve Pantürkizminin Sonu.....	68
EK:Rusya'daki Türkü-İslamcı Hareketin Türkiye'deki Komünist Hareketin Doğuş Süreci Üzerinde Etkileri.....	72

İKİNCİ BÖLÜM

PANİSLAMİZM

CEMALEDDİN AFGANI YAŞAMI

Afgani'nin Sınıfsal Niteliği.....	91
Temsil Ettiği Sınıfin Eğilimlerinin Afgani'ye Yansıyış Biçimleri Siyasi Tavır.....	93
Sömürgecilere Başkaldırı ve İslam Birliği.....	95
Milliyetçilik ve Afgani.....	98
EK: İslamcılığın Ayırt Edemediği İki Kavram: Millet ve Kavim.....	100
Varolan İslam Anlayışına Karşı Tavır.....	103

Reformlar Karşısında Afgani'nin Tavrı.....	106
Kadın Sorunu Karşısında	108
İran'da Tütün İsyani ve Afgani.....	109
Abdülmecid ve Afgani.....	111
Abdülmecid ile Afgani Arasındaki Kan Uyuşmazlığı.....	117
Muhammed Abduh.....	120
EK: Afgani ve Abduh'un Masonluğu.....	124
İslamcılığın Tarihteki Yeri	126
İslamcılığın Düşünsel Mirası.....	129
İslam Dininde Tek Tipleşme Eğiliminin Doğuşu.....	131
İslamcılığın Zaafları ve Gerilemesi.....	133

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OSMANLI'DA İSLAMCI HAREKET.....	139
Türkiye Burjuvazisi de İslamcı Olarak Doğmuştur.....	140
EK: Sağırlı Ahmet Beyzade Mehmet Bey.....	141
Namık Kemal Ve Çevresinin İslamcılığı.....	146
19. Yüzyıl İslamcılığının Belirgin Özellikleri N. Kemal'de Yoktur.....	147
Türkiye Burjuvazisi Neden Şeriatçı Olarak Doğdu?.....	151
Namık Kemallerin Şeriatçılığı Sınıfsal Zihin Açıklığının Bir Ürünüdür.....	154
Abdülmecid'in Devlet Ya Da Sultanat Panislamizmi	
Abdülmecid Döneminde Kapitalizmin Gelişimi ve	
Üst Yapı Reformları.....	162
Osmancı'da Devlet İslamcılığının Gelişimi.....	162
Dış Politikada Abdülmecid İslamcılığı.....	167
EK: Hindistanlı Müslümanlar.....	173
EK: Abdülmecid Panislamizmi Ayaklanan Çin Halkına Karşı	
Emperyalizmin Hizmetinde.....	178
İç Politikada Abdülmecid İslamcılığı.....	188
EK: Abdülmecid İslamcılığının İç Politikada Uygulanışından	
Bazı Örnekler.....	191
Osmancı'da İslamcılığın Doğuşu Ve Gelişimi.....	196
İkinci Meşrutiyet Döneminde Osmancı'da	
Aydın Hareketinin Durumu	199
EK: Vahdeti, Volkan Gazetesi	
Ve İttihad-ı Muhammedi Cemiyeti.....	205
Sadece Osmancı'da Değil İslam Dünyasında Kendine Özgü	

Bir Yayın Organı: Sırat-ı Müstakim.....	221
Osmanlı İslamcılığının Genel İslamcı Hareketle Ortak Yanları Ve Ayırt Edici Özellikleri.....	223
Osmanlı İslamcılığı Dönemin Burjuva Akımlarından Biriydi.....	226
Kadın Sorunu ve Osmanlı İslamcılığı.....	233
İttihatçıların İslamcılara Tavrı.....	234
İttihatçıların Laiklik Doğrultusunda Attıkları Son Adımlar.....	238
İslam Rönesansının Ve Osmanlı'da İslamcı Hareketin Çöküşü.....	241
Osmanlı'da İslamcılığın Çöküşü.....	242
EK: Kötülüklerinden Arındırılmış Bir Kapitalizm Olabilir mi?....	245
II. Meşrutiyet Döneminde Said-i Kürdi.....	250
II. Meşrutiyet Döneminde Said-i Kürdi'nin Genel Değerlendirmesi.....	262

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KURTULUŞ SAVAŞI SIRASINDA İSLAMCILIK VE CUMHURİYET DÖNEMİNDE DİNCİLİK.....	269
EK: Bir Kere Daha Yöntem Üzerine.....	270
Türk Burjuvazisinin ve Egemen Sınıflarının Dine ve İslamcılığa Karşı Tavrılarının Değişmesi	274
Osmanlı İslamcılığının Son Dönemi: Kurtuluş Savaşı Sürecinde İslamcı Hareket.....	277
M. Akiflerin Milli Mücadelede Tavrı.....	283
Kurtuluş Savaşı Sürecinde Said-i Kürdi.....	292
Resmi, Sivil Dini Kurumların Tümüyle Devlet Tekeline Alınması.....	297
Burjuvazinin Dini Kurumlara Karşı Tavrının Nedenleri.....	299
İslamcılar Neden Bu Saldırılara Karşı Koyamadı?.....	302
Dini Kurumların Kaldırılmasına Karşı Tavrılar.....	305
Cumhuriyet Döneminde Dinciliğin Biçimlenmesi Dincilik Kavramı ve Bunun İslamcılıktan Farkları.....	308
Dini Faaliyet Alanının İyice Daraltılması.....	314

Menemen Olayı.....	318
Dinciliği Oluşturan Kadroların Bazı Özellikleri.....	322
Süleyman Hilmi Tunahan'ın Tek Parti Dönemindeki Çalışmaları.....	326
Tek Parti Döneminde Said-i Nursi.....	329
Bediuzzaman'ın Dönüşümü: Said-i Kürdi'den Said-i Nursi'ye.....	330
Said-i Nursi'nin Eskişehir Savunması.....	332
Said Nursi Devlete Boyun Eğdi mi?.....	336
EK: DP Risale-i Nurları Neden Bastırıldı	340
Said-i Kürdi'nin Dönüşümünün Sınıfsal Niteliği.....	344

BEŞİNCİ BÖLÜM

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASINDA DİNCİ HAREKET..351

II. Dünya Savaşı Sonrasında Emperyalizmin Din Politikasındaki Değişiklikler.....	351
Emperyalizmin İslama Dönük Yeni Tavrının Özeti.....	360
Türkiye'de Dinci Hareketin Doğuşu.....	362

DİNCİLİĞİN BELİRGİN ÖZELLİKLERİ.....367

Dinci Liderler Entelektüel Bakımdan Hem İslamcılardan Hem de Türkiye Ortalamasından Çok Geri Düzeydediler.....	367
Dincilik İdeolojik Olarak Geçmişten Kopuk Köksüz Bir Hareket.....	372
Dincilik Kendine Özgü Bir İdeoloji Geliştiremedi	375
Said-i Kürdi'den Said-i "Türkî"ye.....	379
Yahudi ve Azınlık Düşmanlığı.....	387
Dincilik Emperyalizmin İşbirlikçisi Bir Hareket Olarak Doğdu.....	397
Dincilik İslam Birliği Düşüncesi Yerine İslam Dünyasına Karşı Emperyalizmle Birlik Düşüncesini Koydu.....	403
Dincilik Anti-Demokratik, Faşist Eğilimli Bir Hareket ve Düşünce Akımı Olarak Ortaya Çıktı.....	406
EK: "Büyük Doğu" Dergisi ve Necip Fazıl.....	409
Abdülhamit Hayranlığının ve Meşrutiyet Düşmanlığının Nedenleri.....	416
Dinciliğin Genel Değerlendirme.....	423

KİTABA EK: I

KAFKASLARDA DİRENİŞ VE ŞEYH ŞAMİL.....430

Direnişin Kısa Özeti.....430

Direnişin Zaafları.....430

Direnişin Bazı Özellikleri.....440

Osmanlı ve Kafkas Direnişi.....443

KİTABA EK:II

Yusuf Akçura.....448

KİTABA EK: III

MÜSLÜMAN TÜCCAR VE ESNAF KESİMIN EFENDİLİKten KÖLELİĞE DÜŞMESİ SÜRECİ.....453

KAYNAKLAR.....462

DİZİN.....464